

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Obo/10/2016
Identifikačné číslo spisu:	8097899905
Dátum vydania rozhodnutia:	31.05.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Hullová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:8097899905.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: Majetkový holding, a.s., Prievozská 2/A, 821 08 Bratislava, IČO: 35 823 364, právne zastúpeného advokátkou Mgr. Gabrielou Hrbánovou, so sídlom Bratislava, 811 09, Malý trh 2/A a advokátom Mgr. Martinom Babčaníkom, so sídlom Bratislava, 821 09 Prievozská 2/A proti žalovaným: v 1. rade R. L., s miestom podnikania Y, Y. XX, IČO: XX XXX XXX, zastúpená advokátom Mgr. Tomášom Saladiakom, Vranov nad Topľou, ul. M. R. Štefánika 171, v 2. rade J. Z., nar. XX. X. XXXX, bytom L., zastúpený advokátom JUDr. Dušanom Maruščákom, Stropkov, Hrnčiarska 1619/42, v 3. rade I. R. - Y., nar. XX. X. XXXX., bytom L., zastúpený advokátom JUDr. Ladislavom Lukáčom, sídlom Prešov, Hlavná 19, o zaplatenie 187.412,87 eur s príslušenstvom, na odvolanie žalovanej v 1. rade a žalovaného v 3. rade, proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove č.k. 1Cb/50/1997 - 1104 z 22. decembra 2015 o náhrade trov konania, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Prešove č.k. 1Cb/50/1997 - 1104 z 22. decembra 2015 o náhrade trov konania p o t v r d z u j e .

Žalobcovi sa náhrada trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd v Prešove ako súd prvého stupňa napadnutým uznesením zaviazal žalovaných v 1., 2. a 3. rade zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobcovi náhradu trov konania v celkovej výške 43.326,07 eur, pozostávajúcu zo zaplatených súdnych poplatkov vo výške 19.708,95 eur a z trov právneho zastúpenia žalobcu vo výške 23.617,12 eur. Vo veci samej bolo súdom prvého stupňa rozhodnuté rozsudkom č.k. 1Cb/50/97-1040 zo dňa 12.11.2014 tak, že žalovaní v 1., 2. a 3. rade boli zaviazaní zaplatiť spoločne a nerozdielne istinu 187.412,87 eur so 16,33% ročným úrokom z omeškania od 22.11.2009 do zaplatenia s tým, že o trovách konania súd rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Rozsudok vo veci samej nadobudol právoplatnosť dňa 3.8.2015 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č.k. 1Obo/6/2015 - 1087 zo dňa 23.6.2015.

Rozhodnutie o náhrade trov konania súd prvého stupňa odôvodnil ustanovením § 137 O.s.p. a ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého účastníkovi, ktorý mal vo veci úplný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Keďže žalobca bol v celom rozsahu v spore úspešný, súd priznal žalobcovi náhradu trov konania, pozostávajúcu z náhrady zaplatených súdnych poplatkov a trov právneho zastúpenia, ktoré v odôvodnení svojho rozhodnutia vyčíslil a priznal v súlade s právnou úpravou tarifnej odmeny tak, že pri výpočte základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vychádzal zo sumy 187.412,87 eur ako hodnoty sporu. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby, vykonaný v čase účinnosti vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 240/1990 Zb., činí sumu 257,25 eur (7.750,- Sk) podľa § 13 ods. 1 citovanej vyhlášky; základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v čase účinnosti vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 163/2002 Z.z., predstavuje sumu 794,99 eur (23.950,- Sk) podľa § 13 ods. 1 cit. Vyhlášky a základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby, uskutočnený v čase účinnosti vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 655/2004 Z.z., je v zmysle ust. § 10 cit. vyhlášky 798,37 eur. K úkonom právnych služieb priznal aj príslušný režijný paušál, náhradu cestovného, náhradu straty času a daň z pridanej hodnoty. Suma zaplatených súdnych poplatkov činí 19.708,95 eur a celková priznaná náhrada trov právneho zastúpenia žalobcu činí 23.617,12 eur.

Proti rozhodnutiu o trovách konania podali včas odvolanie žalovaná v 1. rade a žalovaný v 3. rade. Žalovaný v 2. rade odvolanie nepodal.

Žalovaná v 1. rade v podanom odvolaní žiadala, aby odvolací súd napadnuté uznesenie zrušil. Rozhodnutie podľa nej vychádza z neúplne zisteného skutkového stavu, súd na základe vykonaného dokazovania dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne posúdil (odvolacie dôvody podľa § 205 ods. 2 písm. d/ a f/ O.s.p.). V podanom odvolaní namieta trovy pozostávajúce z náhrady za stratu času a cestovného osobným motorovým vozidlom z Bratislavy do Prešova a späť v sume 2.282,23 eur, ktoré podľa nej nemožno považovať za trovy potrebné na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva v zmysle § 142 ods. 1 O.s.p. Tieto trovy neboli účelne vynaložené a žalobcovi nárok na ich náhradu nemal byť priznaný. V podanom odvolaní poukázala na ustanovenie § 150 ods. 1 O.s.p. a na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky týkajúce sa posudzovania osobitného zreteľa pri rozhodovaní o náhrade trov konania.

Žalovaný v 3. rade v podanom odvolaní žiadal, aby odvolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie a vec vrátil súdu prvého stupňa na nové rozhodnutie, alebo aby napadnuté rozhodnutie zmenil a úspešnému žalobcovi nepriznal voči žalovanému v 3. rade nárok na náhradu trov konania. Podľa žalovaného v 3. rade sa súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania nezaoberal tým, či v danom prípade nie sú na jeho strane dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré by súd výnimočne náhradu trov konania nemusel celkom alebo sčasti priznať (§ 150 ods. 1 O.s.p.). Poukázal na to, že je nemajetný, nezamestnaný a má maloleté deti. Vzhľadom na všetky okolnosti prípadu, ako aj na to, ako došlo k schváleniu úveru, jeho čerpania, použitia i splácania má za to, že sú dané dôvody na to, aby súd aplikoval ust. § 150 ods. 1 O.s.p. a výnimočne nepriznal žalobcovi proti žalovanému v 3. rade právo na náhradu trov konania.

Žalobca ani žalovaný v 2. rade sa k podaným odvolaniam nevyjadřili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) podané odvolania prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) v medziach, v ktorých sa odvolatelia domáhali preskúmania rozhodnutia (§ 212 ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolaniam žalovaných v 1. a 3. rade nie je možné vyhovieť.

Odvolací súd po preskúmaní rozhodnutia a celého obsahu spisového materiálu dospel k záveru, že súd prvého stupňa zistil v potrebnom rozsahu skutkový stav, na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, vec správne právne posúdil a svoje rozhodnutie náležite a podrobne odôvodnil. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s napadnutým rozhodnutím súdu prvého stupňa aj s jeho odôvodnením.

Podľa ust. § 219 ods. 1, 2 O.s.p. odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Žalovaná v 1. rade a žalovaný v 3. rade vo svojich odvolaniach nesúhlasia s postupom súdu prvého stupňa, ktorý pri rozhodovaní o náhrade trov konania ustálil, že žalobca bol v celom rozsahu úspešný a postupoval podľa zásad stanovených v § 142 ods. 1 O.s.p., keďže podľa názoru oboch žalovaných mal súd zvážiť aj možnosť použitia ust. § 150 O.s.p.. Žalovaná v 1. rade vzniesla aj námietku neúčelnosti trov právneho zastúpenia čo do náhrady cestovného.

Ustanovenie § 142 O.s.p. upravuje rozhodovanie o náhrade trov konania podľa miery úspechu vo veci. Rozhodovanie podľa citovaného ustanovenia je založené na týchto zásadách:

- a) účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná plnú náhradu trov konania proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal,
- b) účastníkovi, ktorý mal vo veci prevažný úspech, súd prizná pomernú časť náhrady trov konania proti účastníkovi, ktorý mal vo veci prevažný neúspech,
- c) ak bol úspech a neúspech oboch strán rovnaký, súd rozhodne, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania,
- d) účastníkovi, ktorý mal vo veci čiastočný úspech, súd prizná proti druhému účastníkovi plnú náhradu trov konania, ak bol neúspech len v nepatrnej časti alebo rozhodnutie o výške plnenia záviselo na znaleckom posudku alebo úvahe súdu.

Účastník mal vo veci plný úspech vtedy, ak súd jeho žalobe vyhovie, prípadne ak žaloba proti nemu bola v celom rozsahu zamietnutá. Náhrada je obmedzená na náhradu všetkých trov vynaložených na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva. Posúdenie účelnosti je závislé od konkrétnych okolností tej-ktorej veci.

Odôvodnenie výroku o trovách konania by malo obsahovať, ktorými zákonnými ustanoveniami sa súd riadil pri priznaní ich náhrady, ako aj to, za ktoré trovy náhrada prislúcha. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvého stupňa vyplýva, že postupoval podľa ust. § 142 ods. 1 O.s.p., teda rozhodnutie je založené na posúdení úspechu účastníkov. V odôvodnení je obsiahnuté presné vymenovanie jednotlivých úkonov a náhrad, ktoré súd prvého stupňa úspešnej strane priznal (t.j. určenie, za ktoré úkony právnej pomoci a ktoré hotové výdavky advokáta súd priznáva). Výška náhrady trov konania bola súdom prvého stupňa určená správne a odvolací súd na odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa ako vecne a právne správne v celom rozsahu odkazuje.

Čo sa týka žalovanými navrhovaného postupu podľa ust. § 150 O.s.p. a tvrdených okolností hodných osobitného zreteľa treba zdôrazniť, že v sporovom konaní Občiansky súdny poriadok vychádza zo zásady zodpovednosti za výsledok. Podľa nej má účastník nárok na náhradu trov konania potrebných na účelné uplatnenie a bránenie práva vtedy, ak mal vo veci úspech. Len v prípade existencie špecifických okolností nemusí súd úspešnému účastníkovi priznať náhradu trov konania podľa ustanovenia § 150 O.s.p. Zo znenia tohto ustanovenia vyplýva, že ide o ustanovenie výnimočné, ktoré má súdu umožniť, aby pri rozhodovaní o náhrade trov konania mohol prihliadnuť k zvláštnostiam jednotlivých prípadov a má slúžiť k odstráneniu neprimeranej tvrdosti. Pri skúmaní existencie podmienok hodných osobitného zreteľa pri rozhodovaní o náhrade trov konania podľa § 150 Občianskeho súdneho poriadku treba prihliadať v prvom rade na majetkové, sociálne, osobné a ďalšie pomery všetkých účastníkov konania a treba vziať do úvahy nielen pomery toho, kto by mal trovy konania zaplatiť, ale treba zohľadniť aj dopad takéhoto rozhodnutia najmä na majetkové pomery oprávneného účastníka. Významnými z hľadiska aplikácie § 150 Občianskeho súdneho poriadku sú tiež okolnosti, ktoré viedli k uplatneniu nároku (práva) na súde, postoj účastníkov v priebehu konania a pod. (viď rozsudok NS SR sp. zn. 3MCdo 5/2006).

Žalovaná v 1. rade v odvolaní okrem poukazu na ustanovenie § 150 O.s.p. nesúhlasí s priznaním náhrady trov právneho zastúpenia žalobcu, pozostávajúcej z náhrady za stratu času a cestovného osobným motorovým vozidlom z Bratislavy do Prešova a späť v sume 2.282,23 eur s poukazom na skutočnosť, že bez účasti ostatných žalovaných doteraz uhradila veľkú časť pohľadávky. V podanom odvolaní však neuvádza žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa, hoci sa ich aplikácie domáha. Žalovaný v 3. rade poukázal len na možné použitie ust. § 150 ods. 1 O.s.p., pričom v odvolaní poukazuje len na skutočnosť, že jeho finančná situácia je nevyhovujúca, je nezamestnaný a s manželkou majú malé deti.

Dôležitou skutočnosťou pri posudzovaní odvolacích námietok bolo, že odvolatelia sa v predchádzajúcom konaní vo veci samej (majúcej povahu obchodnoprávnu a pôvod v podnikateľskej činnosti účastníkov) žiadnym návrhom nedomáhali aplikácie ust. § 150 O.s.p., pričom dôvody hodné osobitného zreteľa, na ktoré by sa malo prihliadať, neuvádzali, a ani vo svojich odvolaniach žiadne relevantné dôvody, ktoré by bolo potrebné osobitne preskúmať, nesformulovali.

Trovami konania sú najmä hotové výdavky účastníkov konania a ich zástupcov (§ 137 O.s.p.). Takými sú aj odmena advokáta, náhrada hotových výdavkov a náhrada za stratu času. Súd rozhodujúci o priznaní náhrady trov konania v zmysle § 142 ods. 1 O.s.p. je povinný vždy skúmať účelnosť

vynaložených trov konania uplatnených úspešným účastníkom v spore, ako i skutočnosť, či nie sú splnené podmienky pre postup podľa § 150 O.s.p., pričom nie je rozhodujúce, či je tomu tak pri uplatnení práva alebo jeho bránení. Účelnosť je vlastnosť procesu spočívajúca v sledovaní cieľa. Účelnosť spravidla nachádza svoju opodstatnenosť vtedy, ak vychádza zo zákonných dôvodov a neprekračuje ich medze. Vychádzajúc z princípu úspechu v spore odvolací súd priznal žalobcovi právo na plnú náhradu trov konania. Náhradu nákladov vynaložených na cestovné a náhradu za stratu času v súvislosti s účasťou právneho zástupcu na pojednávaniach pred súdom prvého stupňa má zákonné opodstatnenie v zákonom sledovanom a prezumovanom cielei nahradiť úspešnej strane trovy konania. Právna úprava náhrad, formulovaná vyhláškou o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, priznáva advokátovi možnosť uplatnenia účelne vynaložených náhrad cestovných výdavkov a náhrady za stratu času. Obsahom práva na právnu pomoc, garantovaného čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, je možnosť každého na základe vlastnej úvahy zvoliť si zástupcu v konaní pred súdom, vyjmúc prípady obligatórneho zastúpenia. Je totiž slobodným právom účastníka rozhodnúť, koho ustanoví za svojho zástupcu v konaní pred súdom. Zákon voľbu právneho zástupcu účastníkom konania nijako teritoriálne neobmedzuje a v predmetnej veci bola voľba zastúpenia advokátom majúcim sídlo v mieste sídla žalobcu logickým riešením.

Čo sa týka výhrady k uplatnenému cestovnému súvisiacemu s voľbou právneho zástupcu, odvolací súd poukazuje na už vyslovené závery v uznesení Najvyššieho súdu SR z 9. 11. 2010, sp. zn. 5 M Cdo 21/2009, podľa ktorých súd rozhodujúci o priznaní náhrady trov konania v zmysle § 142 ods. 1 O.s.p. je povinný vždy skúmať účelnosť vynaložených trov konania uplatnených úspešným účastníkom v spore a postup súdu smerujúci k tomu, že z nákladov na právne zastúpenie dochádza k vylúčeniu náhrad cestovného a náhrad za stratu času (v cit. rozhodnutí rovnako uplatňovaných v súvislosti s účasťou na pojednávaniach súdu) len preto, že sídlo advokátskej kancelárie sa nenachádza v obvode (okrese) sídla konajúceho súdu alebo bydliska účastníka konania, nezodpovedá sledovanému cieľu tak, ako to má na mysli § 142 až § 150 O.s.p..

V uznesení sp. zn. IV. ÚS 183/2009 z 28. 5. 2009 Ústavný súd SR uvádza, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi je zásadne prerogatívom týchto súdov, pri ktorom sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania a výnimočnosť rozhodovania podľa § 150 OSP, použitie ktorého je výnimkou, pretože iba v prípade, ak všeobecný súd dospeje k záveru, že v okolnostiach danej veci existujú dôvody osobitného zreteľa, nemusí náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Vymedzenie obsahu tohto právneho pojmu je úlohou všeobecných súdov, a to vždy so zreteľom na kontext tej-ktorej posudzovanej veci.

Dôvodom na použitie uvedeného ustanovenia môžu byť len okolnosti hodné osobitného zreteľa, ktoré Občiansky súdny poriadok neuvádza ani exemplifikatívne, čo však neznamená, že tým vytvára priestor na voľnú úvahu súdu. Pri skúmaní, či existujú dôvody hodné osobitného zreteľa, treba prihliadnuť na osobné, zárobkové, majetkové a iné pomery účastníkov, procesný postoj účastníkov, a to na oboch stranách sporu, okolnosti, ktoré viedli k súdnemu uplatneniu nárokov, pričom medze sudcovskej úvahy sú dané účelom právnej úpravy náhrady trov konania, ktorá jej nepriznanie úspešnému účastníkovi pripúšťa len ako výnimku zo všeobecného procesného princípu zodpovednosti za výsledok sporového konania (§ 142 ods. 1 OSP).

Odvolací súd má za to, že v danom prípade nemožno aplikovať postup podľa ustanovenia § 150 O.s.p., a to aj s ohľadom na priebeh sporu a celkový úspech žalobcu a často procesne obštrukčné správanie žalovaných. Súd prvého stupňa pri rozhodovaní o náhrade trov konania správne aplikoval zásadu "omnis litigator victus debet impensis", zakotvenú v ustanovení § 142 ods. 1 O.s.p., podľa ktorej každá sporová strana, ktorá prehrala, má hradiť trovy.

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných práv a ľudských slobôd je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (III. ÚS 209/04, IV. ÚS 115/03). Európsky súd pre ľudské práva v rámci svojej judikatúry vyslovil, že právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (napr. Georgidias v. Grécko z 29. mája 1997, Recueil III/1997).

Súd prvého stupňa sa vysporiadal s každým úkonom a jeho účelnosťou pre účely náhrady trov konania, a to v súlade s vysloveným záverom Ústavného súdu SR vo veci sp. zn. II. ÚS 78/03, podľa ktorého trovy vynaložené účastníkom konania v spore musia byť v príčinnej súvislosti s jeho procesným postojom k predmetu konania. Ich vynaložením sa musí sledovať procesné presadzovanie uplatneného nároku alebo procesná ochrana proti takému tvrdenému nároku.

Keďže súd prvého stupňa v rozhodnutí o náhrade trov konania rozhodol vecne a právne správne a odvolací súd dospel k záveru, že v predmetnej veci nejde o prípad podľa ust. § 150 O. s. p., pretože nie je daný dôvod hodný osobitného zreteľa odôvodňujúci náhradu trov konania nepriznať alebo znížiť, odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne podľa ust. § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 v spojení s ust. § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že náhradu trov konania procesne úspešnému žalobcovi nepriznal, keďže o ich náhradu nepožiadaval.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu SR pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustné podať odvolanie.